

Tid för kontemplation

I början av 2020 laddade jag ner applikationen Goodreads, där användarna kan följa med sitt läsande, skapa listor över böcker och skriva korta recensioner. När året var slut kunde jag konstatera att jag läst fler böcker under ett år än jag säkert någonsin gjort tidigare i vuxen ålder. På listan fanns dock få böcker som skulle ha utmanat mig; amerikanska storsäljare trängdes med uttjatade deckare. Som Jenny Jarlsdotter Wikström konstaterar i poesiöversikten är det inte förvånande att pandemin har inneburit att vi sökt oss till det trygga och lättillgängliga. Då jag nu har årets litteraturnummer framför mig kan jag dock konstatera att fyra av sju essäer handlar om poesi på ett eller annat sätt. Det var inte nödvändigtvis en medveten strävan från redaktionens sida då vi började planera numret vid årsskiftet, utan snarare ett lyckligt utfall. Eller kan det ändå vara så att vi nu, då ljuset i tunnelns slut (förhoppningsvis) kan skönjas, har velat söka oss till konstuttryck som tar tid, inte nödvändigtvis är lättsmält och som kräver eftertanke och samspel?

Även i årets nummer ingår översikter av fjolårsutgivningen av finlandssvensk prosa, poesi samt barn- och ungdomslitteratur. I prosaöversikten spårar Maria Lassén-Seger trenderna i prosautgivningen och ser autofiktio, hembygd, samtidssatir och manlighet som ledande teman. Den finlandssvenska prosautgivningen är och förblir bred och där samlas enligt Lassén-Seger böcker av skiftande karaktär. Glädjande är även att så många debutanter får möjligheten att visa prov på sina talanger.

Hembygd är även ett centralt tema i poesitvågningen och Jenny Jarlsdotter Wikström visar att i flera verk kombineras temat med sexualitet, såväl den våldsamma som lustbejakande. Jarlsdotter Wikström reflekterar i övrigt över det skrivna ordets, och i synnerhet lyrikens roll i en tid stillhet och tristess. På vilka sätt reflekterar fjolårsutgåvningen pandemiåret och vad kan lyriken bidra med i förhållande till de samhällsfenomen den gestaltar?

Även utgåvningen av barn- och ungdomslitteraturen fortsätter att vara både mångfasetterad och högklassig, konstaterar Mia Österlund. Den finlandssvenska utgåvningen står sig internationellt och deltar i aktuella diskussioner på det barnlitterära fältet, såsom diskussionen om representation och normbrott. Eftersom det i bilderböcker naturligtvis är samspelet mellan bild och text som avgör bokens kvalitet lyfter Österlund fram de högklassiga illustratörerna som verkar i Svenskfinland.

I numrets författaressä reflekterar Heidi von Wright kring sitt skapande samt minnets betydelse. Som en konstnär som jobbar med både text, bild och föremål, och med en bakgrund som journalist, har vägen varken varit rätlinjig eller problemfri. Likt ett pussel lägger von Wright bitarna, som både går tillbaka till hennes släkthistoria och uppväxt, och där slutmålet på inget sätt är självklart.

Även Sam Holmqvist lägger ett stort pussel i sin essä, och spårar ändringarna gjorda i stortjuven Lasse-Majas självbiografi (Lars Molin 1833) under 1900- och 2000-talet. Historien om Lasse-Maja, ”stortjuven i kvinnokläder”, har fascinerat eftervärlden genom berättelser om spektakulära upptåg, men 1900-talsläsarna har gått miste om viktiga detaljer i historien. Holmqvist visar nämligen de omfattande strykningarna som gjordes i versionen som utgavs 1916, där flera av berättelserna om när Lasse-Maja levde som en vanlig kvinna och hade förhållanden med både kvinnor och män försvann.

I Fredrik Hertzbergs essä ligger fokus på den debatt i *Dagens Press* och *Hufvudstadsbladet* som Edith Södergran fick till stånd i samband med utgåvningen av diktsamlingen *Septemberlyran* (1918). Södergran hade skrivit ett försvar i *Dagens Press* eftersom hon ansåg att samlingen hade utkommit utan att hon hade insyn i processen och att dikterna därför var ofärdiga för publiken. Hertzberg visar

hur kritikerna vände sig mot vad de uppfattade som Södergrans förmättna självbild, med hätsk debatt som följd.

I numrets avslutande essä av Heidi Höglund flyttas fokus mot hur poesi integreras i litteraturundervisningen och på vilka sätt poesi har uppmärksammats inom den didaktiska forskningen under de senaste åren. Höglund identifierar olika trender inom den poesididaktiska forskningen och visar på en ambition att bredda poesibegreppet, både i relation till innehåll och form. Andra spår är dels poesins möjlighet till emancipation, dels poesin som ett led i multikonstnärliga uttryck.

Även det här årets litteraturnummer kommer då de flestas semesterar står för dörren och vi snart går in i årets varmaste period. Vi hoppas att översikterna, essäerna och Granskarens recensioner kan avnjutas i sommarvärmen och att det finns tid för kontemplation. Fin sommar och vi återkommer i början av hösten!

Hanna Lindberg

Raseborg, 27.5.2021